05.02.2019

TÜRKİYE'NİN SAVUNMA-GÜVENLİK-DIŞ POLİTİKASINI İLGİLENDİREN GELİŞMELER

SURİYE (SURİYE KUZEYİ- SOÇİ - İDLİB - SURİYE'de ATEŞKES)

- *Pentagon'dan Suriye'de IŞİD uyarısı…* ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) tarafından yayımlanan raporda, IŞİD'in Suriye'de altı ila 12 ay içinde yeniden "dirilebileceği" uyarısı yapıldı. ABD Başkanı Donald Trump'ın 2 bin Amerikan askerini çekme kararı aldığı Suriye'deki IŞİD unsurları konusunda Pentagon'dan uyarı geldi. ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) başmüfettişi tarafından hazırlanan raporda, "Üzerindeki (terörle mücadele) baskısı sürmezse, IŞİD'in Suriye'de altı ila 12 ay içinde yeniden dirilebileceği ve sınırlı da olsa tekrar toprak kazanabileceği" uyarısında bulunuldu. ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığından (CENTCOM) edinilen istihbarata dayandırılan raporda, hatta IŞİD'in "faaliyet ve imkânlarını yeniden canlandırma konusunda Suriye'ye kıyasla Irak'ta daha hızlı" yol katettiği belirtildi. Başmüfettiş, hem Suriye hem de Irak'taki yerel güçlerin, IŞİD'le mücadele için ABD öncülüğünde kurulan uluslararası koalisyonun desteğine bel bağlamayı sürdürdüğünü bildirdi. ABD'li başmüfettiş, "sebatkâr savaşçılar" olarak tanımladığı Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) Türkiye'nin askeri operasyon tehdidiyle karşı karşıya olduğunu belirtti. Pentagon başmüfettişi ayrıca, IŞİD'in her ay onlarca yabancı savaşçıyı Suriye ve Irak'ta saflarına çekmeyi başardığını ve dışarıdan bağış toplamaya devam ettiğini aktardı. Başmüfettiş, IŞİD'in, ABD'nin çekilmesini "zafer" olarak tanımlayacağını ve bu süreçte Amerikan personelini hedef alan saldırılar düzenleyeceğini savundu. Rapora göre, IŞİD'in kırsalda hâlen güçlü olması, inşa ettiği tüneller, yurt dışından yabancı savaşçıların sızmaya devam etmesi, Irak-Suriye sınırında güvenliğin sağlanmasındaki zorluklar ve Sünni bölgelerdeki istikrarsızlık örgütün Irak'ta tamamen yenilmesini zorlaştırıyor.

- *ABD'den Batılı ülkelere: SDG'nin elindeki yabancı savaşçı esirleri alın…* ABD'nin Suriye'den çekilme planı kapsamında Amerika'nın sahadaki müttefikleri konumunda olan Suriye Demokratik Güçleri'nin elinde bulunan yabancı savaşçıların durumu gündeme gelmişti. ABD Dışişleri Bakanlığı, yüzlerce yabancı savaşçının vatandaşı olduğu ülkelere savaşçıların iadesini kabul etmeleri ve yargılamaları çağrısında bulundu. ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Robert Palladino Suriye Demokratik Güçleri tarafından bugüne kadar kaç yabancı savaşçının tutuklandığı konusunda ayrıntı ya da sayı vermedi. Ancak Amerikalı yetkililer bu sayının yaklaşık 850 olduğunu düşünüyor. Amerika uzun süredir Suriye'de tutulan yabancı savaşçıların vatandaşı oldukları ülkelere iade edilmesi ve orada yargılanmalarını istediğinin mesajını veriyordu. ABD Dışişleri sözcüsü Palladino "Suriye Demokratik Güçleri bu kişilerin güvenli ve insani şekilde gözaltına alınmaları konusunda açık bir kararlılık sergiledi" dedi. Sözcü diğer ülkelere de Suriye Demokratik Güçleri tarafından yakalanan vatandaşlarının iadesini kabul etme ve yargılama çağrısında bulundu.

ABD'NİN SURİYE'DEN ÇEKİLMESİ

- *Güvenli bölge kontrolü Türkiye'de olmalı…* Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, ABD'yi Suriye'de Menbiç konusunda uzlaşılmış mutabakatı uygulamakta Türkiye'yi oyalamakla suçladı; Menbiç ve Fırat'ın doğusunda kontrolu ele almayı talep ettiklerini belirtti. Kalın, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başkanlığındaki kabine görüşmesi sonrasında

düzenlediği basın toplantısında, ABD ile güvenli bölge konusunda henüz anlaşma sağlanamadığını ancak müzakereyi sürdürdüklerini söyledi. Kalın, "Bir oldu-bittiyle PYD-YPG'yi koruyan yaklaşımı kesinlikle reddettiğimizi, müsaade etmeyeceğimizi ifade etmek isterim. ABD'lilerle yaptığımız müzakerelerin konusunu da bu oluşturuyor. Güvenli bölge Suriyeliler'i korumak amaçlıdır. Açıkçası Sayın Trump'ın koyduğu iradeden sonra ilgili birimlerin konuyu bulandırması bizi düşündürüyor. Hangi saiklerle bu konuda yaptığı açıklamaları anlamakta zorlanıyoruz. Obama döneminde YPG-PYD'ye askeri desteği verene kadar, orada, 3 yıl önce bir örgüt yoktu. ABD koruma kalkanı çekildikten sonra böyle bir örgüt olmayacak. Suriye'nin Kürt'ü, Arap'ı, Türkmen'i, Arami'si özgürleşir. Bir terör örgütüne destek vererek bir başka terör örgütü yok edilemez. Bu eninde sonunda bumerang olarak sizi bulur. YPG-PYD ile sizin planınız nedir? diye sorduklarımızda cevap veremediler. Onlar etkileşimden bahsettiler. Biz de 'madem DEAŞ temizlendi hala bu ilişkiyi niye sürdürüyorsunuz?' dedik. Bir cevap veremediler" diye konuştu.

ORTADOĞU-AFRİKA

- *Papa Françesko'dan barış çağrısı…* Birleşik Arap Emirlikleri'ni ziyaret eden Katolik dünyasının ruhani lideri Papa Françesko, savaşların sefaletten başka bir şey getirmediğini belirterek, Ortadoğu'daki tüm çatışmaların sona ermesini talep etti.

- *Irak: Trump İran'ı izlemek için bizden izin istemedi…* ABD Başkanı Trump'ın Irak'taki üs aracılığıyla İran ve bölgeyi izleyecekleri yönündeki açıklamasına Irak'tan tepki geldi. Cumhurbaşkanı Salih, İran ve diğer komşularla iyi ilişkilerin büyük önem taşıdığını vurguladı. Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Trump'ın Irak'ta konuşlu Amerikan askerlerinin "İran'ı izlemesi" konusunda kendilerinden izin istemediğini söyledi. Bağdat'ta konuşan Salih, Irak'taki ABD birliklerinin iki ülke arasındaki terörle mücadele kapsamındaki bir anlaşmadan dolayı orada bulunduğunu belirterek bu anlaşmaya sadık kalınması gerektiğinin altını çizdi. ABD'ye "kendi meselelerinin yükünü yüklememesi" çağrısı yapan Irak Cumhurbaşkanı, "ABD büyük bir güç...ancak kendi politik önceliklerinizi gerçekleştirmeye çalışmayın, biz burada yaşıyoruz" diye konuştu. Salih Irak için İran ve diğer komşu ülkelerle iyi ilişkilere sahip olmanın büyük önem taşıdığını vurguladı.

- *Mısır'da Cumhurbaşkanı Sisi'nin görev süresini uzatacak önerge meclise sunuldu…* Mısır, 2013'te gerçekleştirdiği askeri darbe ile iktidara gelen General Abdülfettah Sisi'nin 2022'de sona erecek ikinci dönem görev süresinin 4 yıldan 6 yıla çıkarılmasını tartışıyor. Bu bağlamda parlamentoda çoğunluğa sahip "Mısır'a Destek Koalisyonu" milletvekillerinin beşte birinin imzasının yer aldığı anayasada değişiklik öngören önerge, Meclis Başkanı Ali Abdulal'a sunuldu. Önerge talebinin kendisine ulaştığını belirten Meclis Başkanı Ali Abdulal, söz konusu teklifin komisyonda görüşüldükten sonra parlamentonun gündemine geleceğini ifade etti. Abdulal, teklifin detaylarıyla ilgili bilgi vermedi. Daha önce Sisi yönetimine yakın bazı gruplar, devlet başkanının görev süresinin 3 döneme çıkarılması için girişimlerde bulunmuş, ancak tepkilerin ardından geri adım atmak zorunda kalmışlardı. Mısır'a Destek Koalisyonu'nun pazar günü verdiği önergenin Sisi'nin bir kez daha önünü açacak şekilde 3'üncü dönem uzatmayı kapsayıp kapsamadığı konusunda bilgi verilmedi. Mısır Anayasası'na göre değişiklik talebinin kabulü için 596 milletvekilinin 3'te ikisinin onaylaması şart. Ardından söz konusu teklifin referanduma götürülmesi ve halk tarafından kabul görmesi gerekiyor. Anayasada olası bir değişikliğin yapılabilmesinin aylar sürebileceği belirtiliyor. Yeni değişiklik, 2014'te kapatılan

Parlamentonun alt kanadı Şura Meclisinin yeniden kurulmasını ve ikinci bir cumhurbaşkanı yardımcısı atanmasını da içeriyor. Mısır'ın eski Cumhurbaşkanı Yardımcısı Muhammed el-Baradey, anayasa değişikliği teklifinin, 25 Ocak devrimi öncesine dönüş anlamına geldiğini belirtti. Mısırlıların, cumhurbaşkanının, demokratik sistemle çelişen ve sonsuza kadar yönetimde kalmasını sağlayan yetkilerle donatıldığı (Hüsnü Mübarek) bir rejime karşı devrim yaptığını hatırlatan Baradey, "Anayasa değişikliği, özgürlüğünü kazanmak için devrim yapmış bir halkı aşağılamak ve 25 Ocak devrimi öncesine geri dönmektir." ifadesine yer verdi.

AB – AVRUPA

- *AB'den İran'a balistik füze ve Suriye uyarısı…* Avrupa Birliği (AB) İran'ı balistik füze programı ve Suriye'deki savaşa müdahalesi nedeniyle uyardı. Brüksel, ABD'nin çekildiği nükleer anlaşma konusunda ise Tahran'a bir kez daha güvence verdi. Avrupa Birliği, İran'ın balistik füze denemelerinin AB Konseyi'ni "ciddi şekilde endişelendirdiğini" belirterek Tahran'ı söz konusu faaliyetleri sonlandırmaya davet etti. İran konusunda nadiren ortak açıklama yayımlayan AB, "füzelerinin menzilini ve hassasiyetini artırmaya yönelik çabalarını sürdüren ve denemelerini sıklaştıran" Tahran'ın bu faaliyetlerinin "bölgeyi daha da istikrarsızlaştırıp güvensizliği artırdığını" belirtti. AB, İran'ı özellikle nükleer başlık taşıma kapasitesine sahip füzelerle ilgili çalışmalardan kaçınmaya çağırdı. İran ile P5+1 ülkeleri arasında 2015 yılında imzalanan nükleer anlaşmayla ilgili Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi kararı, Tahran'ın nükleer başlık taşıyabilen balistik füze çalışmalarından sekiz yıla kadar kaçınmasını öngörüyor. Füzelerinin nükleer başlık taşıma kapasitesine sahip olmadığını ifade eden İran, gerçekleştirdiği denemelerin ilgili BM kararını ihlal etmediğini belirtiyor. AB, İran'ın Suriye'deki askeri güçlerinin bölgede gerilimi artırması nedeniyle duyduğu "ciddi endişeyi" de dile getirdi. Açıklamada, İran'ın "Suriye ve Lübnan gibi ülkelerde devlet dışı aktörlere askeri, mali ve siyasi destek sağlaması" eleştirildi. ABD, İran ile imzalanan tarihi anlaşmadan Mayıs 2018'de çekilmişti. Avrupa Birliği bugünkü açıklamasında, mutabakata bağlılığını yineledi ve İran'ın anlaşmadan doğan yükümlülüklerini yerine getirmiş olmasından duyduğu memnuniyeti belirtti.

- *AP vekillerinden Pak-Türk okullarını "terör örgütü" ilan eden Pakistan'a kınama mektubu…* Avrupa Parlamentosu milletvekilleri Pakistan Anayasa Mahkemesi'nin 13 Aralık 2018 tarihinde Fethullah Gülen hareketine bağlı "Pak-Türk Uluslararası Çağ Eğitim Vakfı" kurumunu ve çalışanlarını "terörist" olarak ilan eden kararını sert bir dille kınadı. Aralarında Rebecca Harms, Ana Gomes, Allessia Mosca ve Julie Ward'un da bulunduğu toplam 10 Avrupa milletvekilinin imzasını taşıyan kınama mektubu Pakistan Başbakanı İmran Khan'a ve Avrupa Birliği Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini'ye gönderildi. Mahkeme kararının Avrupa Parlamentosu ve Pakistan arasında gerçekleşen ortak parlamenter toplantılarına ve AB-Pakistan Ortak Komisyonu'nun ruhuna aykırı olduğu ifade edildi. Söz konusu okulların birlikte yaşama ve eğitim açısından Avrupa Birliği genelinde ve Pakistan'da topluma büyük katkı sağladığını dile getiren milletvekilleri, bu okulların "Türk hükümetinin siyasi motivasyonları doğrultusunda mahkeme kararlarına tabi tutulmamasını" talep etti. Pakistan'daki Avrupa Birliği Büyükelçisi Jean-François Cautain konu ile ilgili araştırmalarını sürdürdüklerini belirterek öğretmenlerin ve ailelerin bu kararla ilgili yaşayabileceği sıkıntıların farkında olduklarını söyledi.

VENEZUELA'DA KRİZ

- *Maduro'dan AB ülkelerine tepki…* Maduro hükümeti, kendini geçici devlet başkanı ilan eden Guaido'yu tanıyan AB ülkeleri ile ilişkileri gözden geçireceğini açıkladı. Maduro, ülkedeki krizin aşılması için Papa'dan da arabuluculuk talep etti.

- *AB ülkelerinden Guaido'yu tanıma açıklamaları peşpeşe geldi…* Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin erken seçim açıklaması yapması için Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro'ya tanıdığı sekiz günlük mühletin dolmasının ardından Avrupa ülkelerinden muhalif lider Juan Guaido'nun geçici devlet başkanı olarak tanındığını belirten açıklamalar geldi. Almanya'nın yanı sıra Fransa, İngiltere, İspanya, İsveç, Avusturya, Danimarka, Hollanda ve Çekya kendisini geçici devlet başkanı olarak ilan eden Guaido'yu tanıdıklarını açıkladı. Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, Venezuela Devlet Başkanı Maduro için tanınan sürenin sona erdiğini belirterek, "Almanya için Juan Guaido, Venezuela Anayasası'na göre en kısa zamanda, özgür ve adil seçimleri düzenlemekle görevli geçici devlet başkanıdır" ifadesini kullandı.

- *AB'nin Venezuela kararını İtalya bloke etti…* Avrupa Parlamentosu Başkanı Antonio Tajani, Avrupa Birliği'nin Venezuelalı muhalif lider Juan Guaido'yu ülkenin geçici devlet başkanı olarak tanımasını İtalya'nın bloke ettiğini açıkladı. Tajani, Roma'da düzenlediği basın toplantısında bugüne kadar 16 AB ülkesinin Guaido'yu geçici devlet başkanı olarak tanıdığını belirtti ve "İtalya ise maalesef Guaido'yu geçici devlet başkanı olarak tanımadı ve üstelik AB'nin ortak kararını bloke etti" dedi. Tajani, İtalyan hükümetinin bu tutumunda, koalisyon hükümetinin iki ortağı arasındaki görüş ayrılığının etkili olduğunu vurguladı.

- *Lima Grubu'ndan Venezuela ordusuna Guaido'ya biat edin çağrısı…* Amerika kıtasında 'Venezuela'daki krize barışçıl çözüm bulma' amacıyla oluşturulan Lima Grubu, Venezuela ordusunu kendini geçici devlet başkanı ilan eden Ulusal Meclis Başkanı Juan Guaido'yu tanımaya çağırdı. Lima Grubu'nun Güney ve Orta Amerika'da bulunan 10 üyesi olan Arjantin, Brezilya, Kolombiya, Kosta Rika, Guatemala, Honduras, Panama, Peru, Şili ve Kanada'nın temsilcileri Kanada'nın başkenti Ottawa'da bir araya gelerek Venezuela'daki gelişmeleri masaya yatırdı. Toplantı sonrası yapılan yazılı açıklamada "Lima Grubu Venezuela Silahlı Kuvvetlerine Başkomutan sıfatı ile Geçici Devlet Başkanına bağlılığını bildirmesi çağrısında bulunuyor." ifadeleri yer alırken ordudan aynı zamanda Venezuela'ya "insani yardım" girişine engel olmaması istendi. Farklı uluslararası aktörler tarafından başlatılan müzakere girişimlerinin Devlet Başkanı Nicolas Maduro tarafından manipüle edildiği öne sürülen açıklamada, bu yüzden bütün diplomatik girişimlerin Juan Guido'yu ve onun yol haritasını muhatap alması gerektiği savunuldu. Venezuela'daki krize barışçıl çözüm bulma' amacıyla oluşturulan Lima Grubu geçtiğimiz ay Venezuela'da 20 Mayıs'ta düzenlenen seçimleri yüzde 68 ile kazanan mevcut Devlet Başkanı Nicolas Maduro'nun 10 Ocak'ta başlayacak yeni görevini tanımayacaklarını duyurmuştu. Lima Grubu'nda yer alan Meksika ise Maduro'nun başkanlığını tanıdığını açıklamıştı.

- *BM Venezuela krizinde hiçbir grubun yanında yer almayacak…* Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres, Venezuela'daki krize siyasi çözüm bulma konusundaki destek tekliflerinin güvenilirliğinin sarsılmaması için hiçbir grubun yanında yer almayacaklarını söyledi. Guterres, BM Genel Merkezi'nde gazetecilere yaptığı açıklamada, Venezuela'daki krizi endişeyle izlediğini söyledi. İlgili ülkelerle çeşitli girişimleri görüştüğünü belirten Guterres, "BM, Venezuela'da taraflara krize siyasi çözüm bulunması konusunda destek teklifinin güvenilirliği için hiçbir grubun yanında yer almama kararı aldı." dedi. Avrupa Birliği

(AB) tarafından Venezuela'daki krize ilişkin kurulan Uluslararası Temas Grubu'nun ilk toplantısı 7 Şubat Perşembe Uruguay'ın başkenti Montevideo'da yapılacak.

ASYA - PASİFİK

- *Merkel ve Abe'den serbest ticaret dayanışması…* Almanya Başbakanı Angela Merkel Japonya'yı ziyaret ederek Başbakan Şinzo Abe ile görüştü. İki lider küresel boyutta serbest ticaretin önemini vurguladı. Görüşmede 1 Şubat tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Birliği-Japonya serbest ticaret anlaşmasıyla dünyanın en büyük serbest ticaret alanının yaratıldığını dile getiren Japonya Başbakanı Abe, "Uluslararası devletler topluluğu adına Japonya ve Almanya'nın sorumlulukları giderek artıyor" dedi. Abe ayrıca, ülkesinin Almanya ile olan ilişkilerinin daha yüksek bir seviyeye çıktığını dile getirdi. Almanya Başbakanı Angela Merkel, yürürlüğe giren serbest ticaret anlaşmasını, "dünyaya verilen önemli bir mesaj" olarak nitelendirdi. Merkel, Avrupa Birliği (AB) ile Japonya'nın, zor durumlarda da her iki tarafın da kazançlı çıkacağı bir durum yaratabileceğini gösterdiğini ifade etti. Almanya Başbakanı ayrıca, Japonya Başbakanı Shinzo Abe'yi, AB ülkeleri ile Batı Balkan ülkeleri arasında yapılacak bir sonraki zirveye davet etti.

TÜRKİYE - TÜRK DÜNYASI

- *Sedat Peker'den halka silahlanma çağrısı…* "Suç işlemeye tahrik" ve "tehdit" suçlamalarıyla yargılandığı davada geçen yıl beraat eden Sedat Peker, halka silahlanma çağrısı yaptı. Peker, "Bu ülkenin evlatları da bu ülkenin sokaklarını koruyacaklar" dedi. Halkı kin ve nefret bağlamında tahrik ve bölme eylemi gerçekleştirdiği açık olan Peker hakkında henüz bir soruşturma başlatılmadı.

- *Türkiye özgür olmayan ülkeler kategorisinde…* Merkezi Washington'da bulunan ve demokrasi, insan hakları ve siyasi özgürlüklerin teşvik edilmesini amaçlayan düşünce kuruluşu Freedom House (Özgürlük Evi), "Dünyada Özgürlükler 2019" raporunu açıkladı. 195 ülkenin değerlendirildiği raporda 86 ülke Özgür, 59 ülke Yarı Özgür, 50 ülke ise Özgür Olmayan kategorisine göre sınıflandırıldı. Özgür Olmayan Ülkeler kategorisindeki 50 ülke içinde durumu en kötü olan, sivil özgürlükler ve siyasi hakların en ağır biçimde ihlal edildiği 13 ülkeyse Suriye, Güney Sudan, Eritre, Türkmenistan, Kuzey Kore, Ekvator Ginesi, Suudi Arabistan, Somali, Sudan, Tacikistan, Özbekistan, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Libya. Türkiye, geçen yıl olduğu gibi gibi bu yıl da Özgür Olmayan Ülkeler kategorisinde yer aldı. Haziran ayında Türkiye'de cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimlerinin olağanüstü hal döneminde aynı anda yapıldığına dikkati çeken rapor, olağanüstü halin daha sonra kaldırıldığını ancak hükümetin gazetecileri, sivil toplum kuruluşlarının üyelerini ve akademisyenleri toplu halde tutuklamaya devam ettiğini yazıyor.